

Projekt pn. „Wypośażenie w nowoczesny sprzęt Zachodniopomorskiej Książnicy Cyfrowej w Szczecinie”
został dofinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach działania 8.1, oś priorytetowa VIII
„Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury”
Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. Kwota dofinansowania: 2 741 005,32 zł.
Całkowita planowana wartość projektu to 3 973 222,47 zł.

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

ZACHODNIOPOMORSKA KSIĄŻNICA CYFROWA

Książnica Pomorska im. Stanisława Staszczyka w Szczecinie to od wielu lat prężnie działająca i największa w województwie biblioteka, instytucja kultury przyjazna czytelnikom, twórcom i naukowcom, oferująca swoim użytkownikom możliwość dobrze spędzonego wolnego czasu i owocnej pracy. Na atrakcyjność Książnicy składa się wyjątkowe połączenie posiadanych przez nią wartościowych zbiorów i klimatu do nauki, pracy i rozrywki, jakie zapewnia wszystkim, chcącym korzystać z jej usług.

Wychodząc naprzeciw wyzwaniom współczesności i pragnąc wykorzystać najnowocześniejsze technologie w sposób rozsądny i służący dobru ogółu, a nie pustej rozrywce, Książnica Pomorska realizuje projekt pn. „Wypośażenie w nowoczesny sprzęt Zachodniopomorskiej Książnicy Cyfrowej w Szczecinie” dofinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach VIII osi priorytetowej „Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury” Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 oraz ze środków Województwa Zachodniopomorskiego.

Głównymi potrzebami, które zadecydowały o podjęciu decyzji o realizacji projektu były:

Konieczność dostosowania usług Książnicy Pomorskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych

Przeprowadzona wnikliwa analiza strony <http://www.ksiaznica.szczecin.pl/> pod kątem dostępności dla osób niepełnosprawnych wykazała, jej niedostosowanie dla osób starszych oraz niepełnosprawnych. Tym samym wyklucza się ok. 5 milionów potencjalnych użytkowników strony. Poza tym osoby niepełnosprawne ruchowo napotykały na spore trudności w dojeździe do Książnicy Pomorskiej w celu wypożyczenia książek, czy skorzystania ze zbiorów w którejś z czytelni. Skupienie się zatem na rozwoju zasobów cyfrowych dostępnych z poziomu przeglądarki internetowej dostosowanej do potrzeb osób słabo widzących, niedowidzących, daltonistów, czy osób niepełnosprawnych ruchowo, zdecydowanie poprawi dostępność i przyczyni się do wyrównywania szans.

Przygotowanie się na wprowadzenie przez Bibliotekę Narodową elektronicznego egzemplarza obowiązkowego

Projekt ma pozwolić na przystosowanie Książnicy do wprowadzenia systemu udostępniania ogólnopolskiego egzemplarza obowiązkowego z Biblioteki Narodowej w wersji cyfrowej. Ogólnopolski egzemplarz obowiązkowy w wersji elektronicznej ma być udostępniany za pomocą specjalnego oprogramowania dostarczanego przez Bibliotekę Narodową. Wprowadzenie takiej formy egzemplarza obowiązkowego pociąga za sobą konieczność wyposażenia prawie wszystkich stanowisk czytelniczych w komputery. Od pewnego momentu zbiory (większa ich część) nie będą bowiem dostępne w wersji papierowej, ponieważ będą istniały tylko w wersji elektronicznej. Obecnie tylko niewielka część zbiorów biblioteki jest udostępniana w wersji elektronicznej, zatem biblioteka nie posiada odpowiedniej liczby komputerów i serwerów, aby je przechowywać i udostępniać czytelnikom.

Dostosowanie bazy technicznej Książnicy Pomorskiej do wymagań rynku, co przyczyni się do zahamowania spadku czytelnictwa

W ostatnich latach liczba czytelników w województwie zachodniopomorskim systematycznie

spada, zmniejszyła się też liczba zgromadzonych w Książnicy woluminów. Tendencja na rynku wydawniczym wyraźnie wskazuje, że oferta książki tradycyjnej, papierowej jest wypierana przez dokumenty w wersji elektronicznej dostarczane za pomocą nowoczesnych technologii teleinformatycznych. Polski rynek e-booków znajduje się w fazie bardzo dynamicznego rozwoju, a jego kondycja zależy również od liczby urządzeń do czytania, które posiadają klienci, liczby tytułów dostępnych w formie cyfrowej oraz od polityki cenowej. Sprzęt komputerowy w Książnicy Pomorskiej jest stary, wyeksploatowany i nie spełnia oczekiwań użytkowników.

Szacuje się, że przy obecnym tempie wzrostu, za 5–10 lat e-booki będą dominowały na rynku książki w naszym kraju. Polski rynek e-booków jest młody, niewielki i dysponuje unikatowymi rozwiązaniami. Wiele z nich powoduje, że smartfony, mimo wielu wad, których pozbawione są przeznaczone wyłącznie do czytania czytniki e-booków, wydają się być przyszłością, jeżeli chodzi o cyfrowe formy czytelnictwa: e-booki i audiobooki. Te urządzenia z roku na rok mają coraz większe ekrany, dzięki czemu czytanie na nich jest coraz wygodniejsze. Smartfony i tablety mają szereg zalet ułatwiających czytanie. Z powyższych względów Książnica Pomorska zamierza stworzyć nowoczesną infrastrukturę ułatwiającą czytelnikom korzystanie z publikacji w wersji elektronicznej, co może mieć wpływ na wzrost czytelnictwa i korzystanie z zasobów biblioteki wśród grup, których nie stać na zakup czytników i książek w wersji elektronicznej, a które chcą podążać za modą na e-książki.

Zwiększenie ochrony regionalnych zbiorów dziedzictwa kulturowego, w szczególności zabytkowych, poprzez stworzenie ich wersji cyfrowych

Bogaty, w tym historyczny, księgozbiór liczący około 1,5 mln jednostek książek, czasopism

i zbiorów specjalnych, powoduje, że Książnica Pomorska jest strategiczną instytucją kultury, która pozwala zachować ciągłość historyczną dziedzictwa kulturowego w tym regionie. Zbiory w wyniku użytkowania ulegają degradacji. Kolejną z przyczyn degradacji zbiorów, oprócz upływającego czasu i naturalnych procesów z tym związanych są warunki przechowywania dóbr dziedzictwa kulturowego. Oprócz konserwacji i zabezpieczenia cennych dokumentów, istnieje potrzeba bezpiecznego ich prezentowania kolejnym pokoleniom. Stworzenie cyfrowych wersji zgromadzonych w Książnicy Pomorskiej cennych zbiorów pozwoli zachować je na lata i udostępnić szerokiemu gronu. Część zbiorów jest publikowana w Zachodniopomorskiej Bibliotece Cyfrowej Pomerania. „Pomerania” zawiera pełne teksty dokumentów historycznych, materiałów naukowych i dydaktycznych znajdujących się w posiadaniu bibliotek publicznych i akademickich Szczecina, Koszalina oraz innych bibliotek i instytucji województwa zachodniopomorskiego tworzących Zachodniopomorski System Informacji Naukowej i Regionalnej. Nieopublikowane są dokumenty dostępne tylko w wersji papierowej i nie można ich zdigitalizować z uwagi na niską jakość sprzętu do przechowywania i zarządzania dokumentami elektronicznymi.

Dodatkowo Książnica Pomorska zamierza zaangażować społeczność regionalną do współtworzenia cyfrowych zasobów Książnicy Pomorskiej. Ze względu na uwarunkowania historyczne Pomorze Zachodnie jest regionem, w którym wciąż trwa proces budowania tożsamości regionalnej i integracji lokalnej. Dotarcie z różnorodnymi prelekcjami multimedialnymi do środowisk z utrudnionym dostępem do kultury, zwłaszcza kultury wysokiej, do pełniejszej wiedzy o regionie może wpłynąć pozytywnie na przebieg tych procesów, może obudzić poczucie dumy z uczestnictwa w kulturze, może budować

świadomość atrakcyjności i wyjątkowości regionu. Dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych uczestnictwo w zajęciach e-czytelni da możliwość wyrównywania szans życiowych, budowania poczucia własnej wartości, rozwijania e-mobilności społecznej oraz poznania cyfrowych narzędzi przydatnych w dorosłym życiu i dalszej edukacji.

Celem strategicznym projektu jest zwiększenie wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturowego w regionie przekładające się na wzrost czytelnictwa i partycypacji społeczeństwa w kulturze oraz rozwój społeczno-gospodarczy w okresie 5 lat od zakończenia realizacji projektu. Jest to cel zakładany w perspektywie długofalowego oddziaływania na region i jego mieszkańców. Cel jest zgodny z celem głównym Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, którym jest wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Projekt dzięki wsparciu zasobów kulturalnych przełoży się na rozwój społeczno-gospodarczy. Do długofalowych oddziaływań należy zaliczyć z pewnością zwiększenie liczby osób, które korzystają z zasobów dziedzictwa kulturowego bibliotek w województwie zachodniopomorskim.

Kultura nie istnieje sama dla siebie, ani nie jest wyłączną sprawą osób ją tworzących i wąskiej elity osób nią zainteresowanych. Decyduje ona o kształcie życia społecznego oraz jakości życia mieszkańców danego regionu. Badania empiryczne dowodzą, że wzrost gospodarczy stanowi wypadkową wielu czynników politycznych, kulturowych oraz ekonomicznych. Kultura jako istotny czynnik rozwoju ekonomicznego wpływa na atrakcyjność osiedleńczą i lokalizacyjną regionów dla mieszkańców i inwestorów, determinuje rozwój turystyki, tworzy rynek pracy, kreuje przemysły kulturowe, wzbudza mnożnikowe procesy gospodarcze, przyczynia się do rozwoju infrastruktury społecznej, współkresła

funkcje metropolitarne miast, sprzyja alokacji zasobów ludzkich w sektorach rozwojowych. Duch przedsiębiorczości, kreatywność i innowacyjność, akceptacja ryzyka, zdolność do współpracy zależą w dużej mierze od kompetencji kulturowych. Z tego względu ważne jest pobudzanie aktywności społeczeństwa w sferze kultury, które można uzyskać poprzez wzrost wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturowego w regionie.

Celami bezpośrednimi projektu są:

- 1) Zwiększenie dostępności społeczeństwa do zbiorów bibliotecznych, w tym w formie cyfrowej oraz uczestnictwa w wydarzeniach kulturalno-edukacyjnych, w tym osób niepełnosprawnych poprzez unowocześnienie zaplecza sprzętowego pozwalające na stworzenie regionalnej biblioteki mediów cyfrowych od 2018 r.
- 2) Zwiększenie intensywności działań związanych z ochroną i zachowaniem dziedzictwa kulturowego poprzez utworzenie regionalnego centrum digitalizacji materiałów bibliotecznych od 2018 r.

Projekt będzie miał oddziaływanie ponadregionalne, ponieważ z cennych zasobów Książnicy Pomorskiej można będzie korzystać z poziomu przeglądarki internetowej dostosowanej również do potrzeb osób niepełnosprawnych. Projekt pozwoli na zdigitalizowanie zbiorów biblioteki.

Wykonanie digitalizacji materiałów bibliotecznych umożliwi zachowanie ciągłości historycznej i kulturowej, a naukowcom i historykom stworzy szansę na prowadzenie rzetelnych badań naukowych, zaś pozostałym osobom interesującym się historią stworzy możliwość zapoznania się w jednym miejscu z całością materiału, do którego dotąd nie miały dostępu. Wiele materiałów nie można udostępnić fizycznie poza biblioteką ze względu na ich zły stan zachowania, a przede wszystkim z uwagi na ich unikatowy charakter i wartość.

Każda osoba, mieszkająca w dowolnym miejscu, zainteresowana zbiorami Książnicy Pomorskiej będzie mogła skorzystać z nich w wersji cyfrowej.

Wszystko to możliwe będzie dzięki zakupowi najnowocześniejszego sprzętu: serwerów, switchy, skanerów, komputerów stacjonarnych i przenośnych. Książnica Pomorska pozostanie tym, czym była dotąd, a więc ważną samorządową instytucją kultury, a zarazem przekształci się w odpowiadającą na aktualne potrzeby Zachodniopomorskiej Książnicy Cyfrową, zyskując narzędzia pozwalające na zabezpieczenie zbiorów i udostępnianie ich w atrakcyjnej formie, dzięki czemu korzystanie z nich stanie się łatwiejsze, intuicyjne i powszechniejsze. Nie zmieni się więc charakter i profil samej biblioteki, jej podejście do tradycji i spuścizny poprzednich pokoleń, dojdzie jedynie do dostosowania Książnicy do wymogów współczesności i podlegających ewolucji zwyczajów czytelniczych. Niezależnie od różnego rodzaju zawirowań w Polsce i na świecie przyszłość Książnicy Pomorskiej jawi się w jasnych barwach - największa w województwie biblioteka stanie się wielkim, nie tylko regionalnym, ale i ogólnopolskim centrum książki i kultury. To znakomita wiadomość dla wszystkich tych, którym ta zasłużona dla regionu instytucja jest bliska od lat, a także dla wszystkich tych, dla których za sprawą realizacji projektu „Wypośażenie w nowoczesny sprzęt Zachodniopomorskiej Książnicy” dopiero taką się stanie.

